

Behandling sin mægtige Betydning. Men her støde vi ganske vist paa en stor Vanskelighed, nemlig paa det sociale Onde, den sociale Elendighed, at mange Tusinde Mennesker bo saa ussel og elendigt, at Tuberkulosen er selvskreven til at husere i deres Huse. Det oplyses ogsaa i Betænkningen, at der i de københavnske Kvarterer er en saa himmelvid Forskel paa de velhavende Kvarterer og Arbejderkvartererne, at der endogsaa kan være en saa stor Forskel paa Antallet af de angrebne at Forholdet bliver som 1: 44. Der er velhavende Kvarterer, hvor der næsten ingen angrebne findes, og der er andre, hvor man er oppe ved 4 pCt. Det er aabenbart, at det er de egentlige Arbesteder, men det er meget vanskeligt at røre ved dette, saa jeg forstaaer godt, at Betænkningen har forholdt sig meget tilbageholdende her ved dette store Spørgsmaal om, hvorledes det er muligt at skaffe sunde Boliger i store Byer. Da jeg læste Betænkningen, faldt der mig i de samme Dage et Hæfte i Haanden om Københavns Beboelsesforhold, og det gav mig et stærkt Indtryk af, hvor vanskeligt det er at reformere paa dette Omraade. Naar man hører, at af Københavns 100,000 Lejligheder ere de 50,000 et å to Værelslejligheder, naar man hører, at der er Tusinder af Familier, der bo i 1-Værelslejligheder, skønt Familiernes Størrelse er fra 5—10 Personer og derover, og at der altsaa er 50,000 Beboelseslejligheder af den omtalte Art, saa staa vi over for en stor Samfundsopgave, som en Tuberkulosekommission naturligvis maa vige tilbage for, men at den vil komme til at ligge nær for Lovgivningsmagten, er der vist ingen Tvivl om. Til Udryddelse af mange andre Onder end Tuberkulosen maa først en saadan social Elendighed bringes til Ophør, at hundrede Tusinder af Mennesker bo næsten umenneskeligt.

Det var de to Enkeltheder, som jeg har tilladt mig at omtale i nogle faa Minutter. Jeg vil saa gerne ende med en lille politisk Bemærkning. Der er blevet talt fra flere Sider om Valgdagen, og det er en Fornøjelse at høre, at de have været saa godt tilfredse med Valgdagens Udfald. Det var at ønske, at dette lyse Syn maatte følge os videre i vort Arbejde, thi det er

altid en Fordel at kunne afvinde de Sager, der foreligge, de lyse Sider. Jeg vil sige, at set fra et Venstrestandpunkt frembyde Valgene da den Ejendommelighed, at det var den første Valgdag, da Venstre maatte staa ene uden Hjælp fra nogen Side af væsentlig Betydning. Der var spaaet, at det ikke vilde gaa, men Valgdagen har fastslaaet, at Venstre kunde godt staa ene i Valgkampen. Vi have her i København lidt store og følelige Tab. Men det var ikke uforberedt, det vidste vi forud, og det var ikke Resultatet af nogen Svigten — i vore egne Geledder vel at mærke. En saadan Svigten i Venstres egne Rækker findes ikke konstateret den 16. Juni 1903, da Valget gik for sig, der var tværtimod en Tilslutning, som Venstre maa være glad ved. Men jeg vil ikke nægte — og jeg tror ikke, at ret mange Venstremænd eller Folk, der ere kendte rundt omkring i Landet, ville nægte det —, at der paa Venstres venstre Fløj findes en Del Vælgere, som gaa og ønske, at Kursen maatte sættes een eller maaske to Streger mere mod Venstre, og jeg vil heller ikke nægte, at der længere inde i Geleddet, maaske henimod Midten, kan findes mange, som gaa og længes efter en Reformperiode, som særlig tager Sigt paa Smaaamandens Vel, paa Smaafolks Kaars Forbedring. Disse to Ting ville sikkerlig blive indrømmede fra alle Venstremænds Side. Men der er ingen Grund til at nære Tvivl om, at i den nu begyndte Valgperiode vil der ogsaa blive gennemført saadanne Reforme, som tiltale de Folk, jeg her har nævnt. Vi vide jo, at Forslag om den almindelige kommunale Valgret vil blive forelagt, og at der med Kraft vil blive taget fat paa dets Gennemførelse. Og begyndes der paa det sociale Reformlovgivningsarbejde, som jeg flere Gange har været Talsmand for i den korte Tid, jeg har været Rigsdagsmand, saa vil Venstre være samlet og stærkt til at bære de Vanskeligheder, som ad forskellige Veje kunne taarne sig op. Vi haabe jo allerede i denne Samling at faa forelagt, ja vi skulle jo have forelagt Loven om Husmandslodder, og vi vente at faa denne Lov gennemført i en betydelig forbedret Skikkelse. Kunne vi saa ogsaa gennemføre Statstil-